

A cikk az Európai Unió által támogatott és az Európai Szociális Alap által társfinanszírozott Államreform Operatív Program „Műszaki tartalmú jogszabályok egyszerűsítése, szabványok megismertetése” című kiemelt projektje keretében, tájékoztató és ismeretterjesztő céllal készült.

Civil támogatás a jogalkotásban

A Magyar Szabványügyi Testület részvétele az Országos Tűzvédelmi Szabályzat egy lehetséges újraszabályozási koncepciójában

A köztestületként működő, nonprofit Magyar Szabványügyi Testület (MSZT, www.mszt.hu) egy kiemelt projekt keretében kíván szakmai segítséget nyújtani ahhoz, hogy a műszaki tartalmú hazai jogszabályok az Európai Unió által meghatározott módon hivatkozzanak a nemzeti szabványokra, megfelelvén ezzel a szabványalkalmazást önkéntessé tevő közösségi irányelvek elvárásainak. További célja a projektnek, hogy javuljon a magyar nyelven hozzáférhető nemzeti szabványok jelenleg alig 25%-os aránya.

E tevékenységi körbe illeszkedik a hatályos Országos Tűzvédelmi Szabályzat (OTSZ) kiadásáról szóló miniszteri rendelet elemzése és egy lehetséges újraszabályozási koncepciójának megfogalmazása, segítve ezzel a jogalkotó munkáját. Az OTSZ szakmai háttérét biztosító Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) is pozitívan viszonyul a kezdeményezéshez, mert a gazdaság szereplőin túl, a hatóságoknak is érdekük a transzparens jogi helyzet kialakítása, ami jogbiztonságot eredményez, ezáltal segítve elő a jogkövető magatartást.

Az OTSZ kapcsán a projekt keretében megvalósuló munka eddigi eredményeiről a szakmai irányultságú érdeklődőket ezúton tájékoztatjuk, biztatva egyúttal a konstruktív vitára is.

Az Államreform Operatív Program „Műszaki tartalmú jogszabályok egyszerűsítése, szabványok megismertetése” című kiemelt projektjéről

Erős érv szól 2008 elején, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által kiírt pályázat elnyerését követően a *Műszaki tartalmú jogszabályok egyszerűsítése, szabványok megismertetése* című projektünk megkezdése mellett, hiszen a műszaki tartalmú jogszabályok jelentős része még mindig nem alkalmazta az új megközelítést. Ennek lényege az, hogy a műszaki tartalmú jogszabályok kizárólag az alapvető biztonsági követelményeket írják elő, a megvalósítás módját azonban az önkéntesen alkalmazott harmonizált európai szabványokra bízzák. Ezek alkalmazásával a termék garantáltan megfelel a jogszabályi előírásoknak, eltérő megoldás esetén viszont külön igazolandó az előírásnak való megfelelés. Így tehát a szabványelőírások érvényesülése nem külső

kötelezettségen, hanem önkéntes jogkövetésen alapul, ami gazdasági előnyökkel jár.

Problémaként vetődött föl korábban, hogy a jogszabályok egy része hivatkozással vagy szabványszöveg beemelésével kötelezően alkalmazandóvá tett – és tesz a mai napig is – szabványokat. Ez a kereskedelem műszaki akadályát képezi, akadályozza az áruk szabad áramlását, gátolja a műszaki fejlődést, megmerevíti a szabályozást, ráadásul nem segíti elő a gazdaságosabb megoldások bevezetését. Ezáltal indokolatlanul nő a jogalkotó terhelése, valamint a jogi szabályozás terjedelme, ráadásul az önkéntes és a kötelező normák keverednek, ami jogbizonytalanságot eredményez.

Részünkről nem volt figyelmen kívül hagyható – egy hivatásos önkormányzati tűzoltóság parancsnokának beadványa nyomán – az állampolgári jogok országgyűlési biztosa általános helyettesének 2006-ban hozott azon jelentése, ami megállapította, hogy a nemzeti szabványállomány túlnyomó része nem magyar nyelven került bevezetésre, illetve a bevezetett idegen nyelvű szabványok magyar nyelvű változata – a jogi szabályozás (kötségvetési törvény) hiányosságára visszavezethető okból – nem készült el. A jogállamiság elvével összefüggő eme visszasság megszüntetése, valamint megelőzése érdekében az ombudsman azt javasolta a pénzügyminiszternek, hogy a Magyar Köztársaság mindenkor kötségvetéséről szóló törvény előkészítése során vegyék figyelembe az európai és a nemzetközi szabványok magyar nemzeti szabványként való, magyar nyelvű bevezetése kötségvetési fedezete biztosításának szükségességét. A javaslatot a pénzügyminiszter nem fogadta el, az általános helyettes az ajánlását fenntartotta.

Ilyen körülmények között tűzte ki a projekt méltó céljául az MSZT, hogy a műszaki tartalmú jogszabályok egyszerűsítésére javaslatot tesz, a vállalkozások önszabályozását lehetővé tevő szabványok érvényesülését növeli, illetve az EU műszaki szabályozási mechanizmusával összhangban a rugalmasabb műszaki szabályozást elősegíti, ehhez kapcsolódóan pedig a projekt által lehetővé tett kereteken belül egyes szabványok magyar fordítását is elkészítteti.

Célként fogalmazódott meg, hogy a jogszabályok közérthetőek, áttekinthetőek, belső ellentmondásoktól mentesek legyenek, továbbá támaszkodjanak a nemzetközi, az európai és a nemzeti szabványosítás eredményeire oly módon, hogy csak az alapvető biztonsági követelményeket határozzák meg, emellett a szabványokra megfelelően hivatkozva, a szabványok alkalmazásával hagyjanak lehetőséget a piaci szereplők önszabályozására. Teljesen európai színvonalú ugyanis az az igény, hogy a jogszabályok mentesüljenek a szabványokban találhatóakkal azonos előírások megismétlésétől, illetve az európai szabványokkal ellentétes – és egyben a kereskedelem műszaki akadályát képező – előírásoktól.

Mindettől joggal remélhető egyrészt a műszaki szabályozással kapcsolatos állami feladatok és adminisztráció tisztázódása, ezáltal várható a költségek csökkentése, másrészt a gazdasági szereplők

önszabályozó szerepének kiszélesítése, a jogkövető magatartás javulása, valamint a gazdaság versenyképességének növelése. Mindez közérdek, és az MSZT e projekttel kívánja a fenti célok megvalósulását elősegíteni.

Az MSZT OTSZ-koncepciójáról

A fentiekben ismertetett, sikeresnek ígérkező projektben elemzésre került műszaki tartalmú jogszabályok közé tartozik az OTSZ is. Az MSZT javasolja ennek újraszabályozását, amely jelenleg az OTSZ kiadásában illetékes Önkormányzati Minisztériummal (ÖM) való egyeztetést megelőző szakaszban van.

Az MSZT megállapításai, illetve javaslatai az alábbiakban összegezhetők, a teljesség igénye nélkül.

A hatályos OTSZ elemzésének főbb műszaki és jogi megállapításai

A 2/2002 (I. 23.) BM rendelet helyébe lépő 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelettel kiadott OTSZ rövid normaszövegét követő melléklete öt részből áll. Az öt rész rajzokkal, ábrákkal, aprólékos, technikai részletekkel, terjedelmében jóval több, mint 500 oldal. A szabályzat gyakorlatilag kisebb változtatásokkal a korábbi (érvényes vagy már visszavont) szabványokból átemelt szövegeket foglalta jogszabályi formába. Példaként megemlíthető, hogy az OTSZ 3. részének villámvédelemre vonatkozó III. fejezete kisebb változtatásokkal továbbra is az MSZ 274 sorozaton alapul. Másik példaként említhető, hogy az OTSZ 1. része jogszabályi formába öntve átemelte jórészt az MSZ 1040 szabványsorozat már visszavont részeit. De a melléklet 3. része ugyancsak időközben visszavont szabvány – az MSZ 15688 – szövegét tartalmazza, szinte változtatás nélkül.

A változatlan vagy módosított tartalmú szabványok jogszabállyá emelése nem felel meg a korszerű jogalkotási megoldásoknak, mert a szabványok – a jogszabály által - kötelező alkalmazási kényszere a műszaki fejlődés előrehaladását akadályozó tényező.

Az analízis megállapítása szerint további gyengesége a hatályos miniszteri rendeletnek, hogy a tűzvédelmi, tűzbiztonsági követelményeket összekeverve, összevegyítve rögzíti műszaki biztonsági és általános villamosbiztonság-technikai előírásokkal.

Kiemelendő, hogy az OTSZ a tűzvédelmi, tűzbiztonsági szabályokon túlterjeszkedve állapít meg – általános műszaki biztonsági – előírásokat az éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályaira vonatkozóan.

Megállapítható, hogy a jogszabály mellékletének egyes részei számos esetben ismétlésekkel terheltek, ugyanakkor a melléklet általános építészeti követelményeket, építési és tervezési munkálatokkal kapcsolatos, illetve más jogszabályokban már meghatározott fogalmakat is tartalmaz.

Az MSZT javaslatai az OTSZ újraszabályozásáról

Az MSZT szabályozási koncepciója, hogy az OTSZ-ből el kell hagyni a tartalmilag szabványban meghatározandó műszaki követelményeket, illetve vizsgálati módszereket. A régi (visszavont) szabványokon alapuló vagy a jogszabályban előírt, szabványba illő műszaki követelményeket, vizsgálati módszereket pedig a felülvizsgálatot követően – konszenzus esetén – új szabványok kidolgozásával célszerű rendezni.

A javaslat szerint a jogszabályban az általános előírásokra, a hatósági és ügyféli jogosultságokra és kötelezettségekre, a karbantartói feladatokra, jogosultságokra, a karbantartó felszereltségére, működésére, kötelezettségeire, a biztonsági intézkedésekre, valamint a karbantartásra vonatkozó általános követelményekre kell szorítkozni.

A rendelet mellékletének öt része változatlan címmel, általában változatlan tagolással és – tűzbiztonsági szempontból – változatlan tartalommal kerülne szabályozásra: 1. rész – tűzoltó technikai eszközök, felszerelések; 2. rész – beépített tűzvédelmi berendezések; 3. rész – villamos és villámvédelmi berendezések tűzvédelmi követelményei; 4. rész – tűzvédelmi követelmények éghető folyadékok és gázok tárolására; 5. rész – építmények tűzvédelmi követelményei és építmények tűzvédelme.

A könnyebb alkalmazhatóság és az ismétlések elkerülése érdekében az 5. részből leválasztásra kerülne annak II. fejezete, külön 6. részként az építmények és szabadterek használati szabályai, elhagyva azokból a más helyeken már szabályozottakat.

Törölni kellene a jogszabályból a tartalmilag nem odaillő, nem tűzvédelmi – hanem például környezetvédelmi – előírásokat, mivel ezeket más jogszabályok pontosan, a kötelezettséget végrehajtó címzettek is egyértelműen meghatározva tartalmazzák.

Az MSZT újraszabályozási javaslatának mellékleteként megszerkesztett összeállítás tartalmazza, hogy mely szabványok módosítása lenne indokolt, illetve mely európai szabványok magyar nyelvű változatának (fordítás) elkészítése szükséges.

A koncepció további sorsáról..

A Magyar Szabványügyi Testület nem jogalkotó szerv, jogszabálytervezet készítésére nincsen fölhatalmazása, ezért a projekt keretében elkészült bármely szabályozási koncepcióval az illetékes minisztériumot – jelen esetben az Önkormányzati Minisztériumot – kell megkeresnie, egyeztető tárgyalások megkezdése végett.

Jogszabályt érintő jelentős változtatás természetesen megfelelő előkészítést követően, esetenként csak több lépcsőben valósítható meg. Ebben segítséget jelenthet, hogy az előzetes egyeztetések során sikerült korrekt partneri kapcsolatot kiépíteni a tűzvédelmi szabályozásban legilletékesebb, hatósági jogkörrel is rendelkező szakmai szervezettel, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósággal (OKF), így a konszenzuson

alapuló közös szakmai föllépés, valamint a projekt eredményei fönntarthatóságának esélye adott.

Mindez optimizmusra ad okot, és remélhetőleg az Önkormányzati Minisztérium is azonosul az európai színvonalú, minőségi műszaki jogalkotásnak a fejlett ipari országokban már bevett gyakorlatával, s elfogadja az MSZT által nyújtott segítő kezet, hogy a projekt vonatkozó eredményeit belátása szerinti módon és mértékben föl tudja használni a további jogalkotási tevékenysége során, a köz érdekében.

2009. április

Páll Balázs